

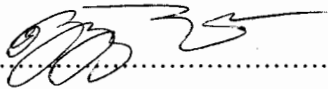
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

จรัมจิตร อ่อนละมุล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤศจิกายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

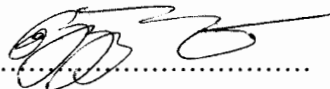
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวจิมจิตร อ่อนละมุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

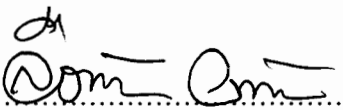
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

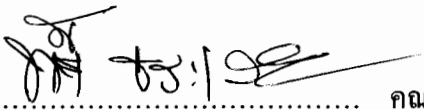
คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

..... จ.ม. / จ.ม. / ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทร์น้อย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัญ ธารเสนา)

วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ และอาจารย์เอกลักษณ์ ฌ์ฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ในฐานะที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่ศึกษาและการตรวจทาน ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไข อาจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ นางชนิษฐา พุ่มเจริญ และ ดร.กฤษฏา นันทเพ็ชร ในฐานะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำชี้แนะในการดำเนินงานวิจัย ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้ การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชน ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตลอดจนผู้ที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

จรัมจิตร อ่อนละมุล

57930284: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน/ การจัดทำแผนพัฒนา

จรัมจิตร อ่อนละมุล: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง (PUBLIC
PARTICIPATION IN MAKING DEVELOPMENT PLANS OF NIKOMPATTANA
SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, AMPHOE NIKOMPATTANA,
RAYONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: นันทวัน อินทชาติ, ปร.ด. 74 หน้า.
ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองและเพื่อ
เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ
แบบสอบถามจากประชากรทั้งสิ้น 400 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมาน ใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหาร
ส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วม
ในการวางแผนเป็นอันดับแรก ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย
คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในระดับน้อย

57930284: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PUBLIC PARTICIPATION/ DEVELOPMENT PLANS

CHARIMCHIT ORNLAMUN: PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING
DEVELOPMENT PLANS OF NIKOMPATTANA SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, AMPHOE NIKOMPATTANA, RAYONG PROVINCE. ADVISOR:
NANTAWAN INTACHART, Ph.D. 74 P. 2016.

The purposes of this study were to examine and compare a level of public participation in making a 3-year development plan of Nikompattana Sub-district Administrative Organization, Rayong Province. The instrument used to collect the data in this study was a questionnaire, completed by 400 people. The statistical tests used to collect the data included frequency, means, and standard deviation. The inferential statistics, including t-test, and One-way ANOVA, was also administered.

The results of this study revealed that the level of public participation in making a 3-year development plan of Nikompattana Sub-district Administrative Organization, Rayong Province was found at a moderate level. When considering each aspect of participation, the one in relation to planning was rated the highest, followed by the aspects in relation to implementing, benefit receiving, and evaluating, respectively. All of these aforementioned aspects of participation were rated at a moderate level, except the evaluation which was rated at a low level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา.....	17
ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	39
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล.....	39
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา.....	42
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	50
5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
สรุปผลวิจัย.....	57
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	67
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน.....	23
2 อ้างอิงตัวแปร.....	33
3 ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	36
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	39
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	40
6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	40
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	41
8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	42
9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จำแนกเป็นรายด้าน.....	43
10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	43
11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ.....	45
12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	47
13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล.....	49
14 วิเคราะห์เปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา.....	51
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ.....	51
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมระดับการศึกษา ของประชาชน.....	52
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ.....	53
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมอาชีพของประชาชน.....	54
20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	55
21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมระดับรายได้.....	56

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	18
3 แผนยุทธศาสตร์ 1.....	28
4 แผนยุทธศาสตร์ 2.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้อำนาจอธิปไตยในทุกระดับ (สัญญาพร สือตระกูล, 2554)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้ง และต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาคราชการจะต้องร่วมมือกันเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณา

เป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น (ณัฐจิรา นาคศิริ, 2557)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเพิ่มบทบัญญัติหมวด 7 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน เพื่อให้สิทธิแก่ประชาชนในกระบวนการทางการเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีบทบัญญัติหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวนโยบายของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง และจำแนกระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา หรือหน่วยราชการอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางในการยกระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนตำบลสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลสามปี (พ.ศ. 2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของ Cohen (n.d. อ้างถึงใน พระมหาประกาศิต สิริเมธ, 2556, หน้า 98)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยสังเคราะห์จากแนวคิดของเจมส์คีย์ ปีนทอง (2526) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการแก้ไข (2) ด้านการมีส่วนร่วมกันวางแผนดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมการลงทุนและร่วมดำเนินงาน และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำนวน 6,591ครัวเรือน

ขอบเขตด้านเวลา

ในการทำวิจัยและเก็บข้อมูลครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 รวมเป็นระยะเวลา 7 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนที่เป็นไปในรูปแบบของผู้เข้าร่วมมีส่วนกระทำให้เกิดผลของกิจกรรมที่เข้าร่วมมิใช่เป็นผู้ร่วมคิด ตัดสินใจ หรือผู้ได้รับผลประโยชน์เท่านั้น

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อผู้บริหารและที่ประชุมประชาคม รวมทั้งการเรียงเรียงจัดลำดับความสำคัญของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมลงทุนลงแรง ตามแผนพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ ได้รับประโยชน์ หรือได้ใช้ประโยชน์จากงานหรือผลมาจากแผนพัฒนาสามปี

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ การแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบายวางแผน โครงการกิจกรรมพัฒนา

การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาชุมชนตามแผนการดำเนินงาน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 กระบวนการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลากหลายทั้งที่คล้ายและตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล เช่น การจัดทำงบประมาณนั้นมีหลายขั้นตอน ฉะนั้นจึงต้องมีการมีส่วนร่วมในการทำงานของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ อันจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานงบประมาณ

Cohen and Uphoff (1977, 17-19) เสนอว่า บุคคล 4 ฝ่าย มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน

7. ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ

8. ที่ดินถือครองและสถานภาพแรงงาน

ยุพาพร รูปงาม (2545, หน้า 5) การมีส่วนร่วม (Participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีการจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์กร (Organization) ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

Rose (n.d. อ้างถึงใน สานิตย์ บุญชู, 2527, หน้า 7) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใดก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้ โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาดการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

Erwin (n.d. อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งของบุคคล แก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2546, หน้า 114) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิด

กระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 4) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

จิต นิลพานิช และกุลธรน ธนาพงศธร (2532, หน้า 350) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วม หรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน แล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 10) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการ หรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่า สิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการ ที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

ในที่ประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ณ องค์การสหประชาชาติ เมื่อปี ค.ศ. 1975 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่ไม่อาจ กำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายของการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกัน ไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม ดังนั้น การนิยามความหมายของการมี ส่วนร่วมของประชาชน ควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ตีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ได้ขยายความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ครอบคลุมประเด็น ดังนี้ (กรมอนามัย, 2550 อ้างถึงใน แนวคิดการมีส่วนร่วม, 2555)

ประเด็นที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการ พัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้อง โดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย ในกรณี ดังนี้ คือ การเอื้อให้เกิดการพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบายและการวางแผนดำเนินการ โครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่าง สิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้รับ

ประเด็นที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และ โครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของ ประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิด กระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

นอกจากนี้ ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง การตัดสินใจใช้ทรัพยากร โดยทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2 อ้างถึงใน แนวคิดการมีส่วนร่วม, 2555) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สิทธิของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรร (Allocation) และการใช้ประโยชน์ (Utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต ซึ่งเป็นความจำเป็น ที่ประชาชนต้องเข้าร่วมในการวางแผน เพื่อการกินดีอยู่ดี และสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เข้าถึง ซึ่งการพัฒนาให้คนจนได้รับประโยชน์เพื่อการผลิต การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณะด้วย และการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริการทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการของชุมชนของตน การมีส่วนร่วม ของประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและ โครงสร้างที่ประชาชนสามารถที่จะแสดงออก ซึ่งความต้องการของตน การจัดลำดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์ จากการพัฒนานั้น โดยเน้นการให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท และเป็น กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง เพื่อประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อตนเอง ทั้งนี้ โดยมิใช่การกำหนด กรอบความคิดจากบุคคลภายนอก

ตามนิยามข้างต้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะสมาชิกของสังคม ไม่ว่าจะในบริบทของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือวัฒนธรรม ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงพัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาในการกำหนดชีวิตของตนเอง ในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี นอกจากนี้ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากร ควบคุมการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ การให้ประชาชน กลุ่มชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำรงชีวิต ร่วมปฏิบัติตามแผนของกลุ่มหรือของชุมชน และรับประโยชน์ร่วมกัน โดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มีกระบวนการขั้นตอน ดังนี้ (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2526, หน้า 272-273)

1. ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการแก้ไข
2. ด้านการมีส่วนร่วมกันวางแผนดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมการลงทุนและร่วมดำเนินงาน
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

Szentendre (n.d. อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า, 2545, หน้า 30-31) กล่าวถึง การแบ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. การมีส่วนร่วมคานการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

Cohen and Uphoff (1977, pp. 7-26) กล่าวถึง กรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making) ซึ่งเป็น การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วม ในการร่วมแรงร่วมใจ
 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) โดยอาจจะเป็น ผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือ โดยส่วนตัว
 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป
- องค์ประกอบที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose participation are we concerned with?) ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (Popular participation) Cohen and Uphoff (1977) ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น
2. ผู้นำท้องถิ่น
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ
4. คนต่างชาติ

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is participation occurring with in the project?) ในขั้นตอนนี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจาก เบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วม โดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม และช่องของกิจกรรม
4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

Chapin (1997, p. 317) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการ

ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำและทำอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในงานในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุง และแก้ไขงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

Woodcock (n.d. อ้างถึงใน ปราณี รามสูต และจรัส คังสุวรรณ, 2545, หน้า 15) กล่าวถึง การทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพว่า ต้องประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ คือ

1. ความสมดุลในบทบาท สมาชิกจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
2. เป้าหมายที่ชัดเจนและเห็นพ้องต้องกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในการรับรู้ และมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
3. การเปิดเผยและกล้าเผชิญหน้า เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถแสดงตน เหตุผล ความคิดได้อย่างอิสระ
4. การสนับสนุนและการไว้วางใจกัน จะทำให้สมาชิกรู้สึกต้องการที่จะปกป้องงาน ที่เขารับผิดชอบ
5. ความร่วมมือและความขัดแย้ง จะช่วยให้ทุกคนยอมรับจุดอ่อนจุดแข็งของกันและกัน และจะช่วยดึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ออกมาใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
6. วิธีการดำเนินการที่ดี จะทำให้เกิดการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ย่อมให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อเปิดโอกาส และดึงศักยภาพของผู้ร่วมงานออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องาน
8. การตรวจสอบและติดตามเป็นการศึกษาทบทวนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ จากประสบการณ์และการปรับปรุงขั้นตอน วิธี และกระบวนการทำงาน
9. การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่จะเกิดขึ้น
10. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้จากกลุ่มข้างเคียง ที่ยังเป็น การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่ม
11. การติดต่อสื่อสารที่ดี เปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่นในการทำงาน

โกวิทย์ พวงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึง การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตน เป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้าน จะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัย ข่าวดารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะ ยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรม อย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงาน และประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่า งานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จลำบาก

นอกจากนี้ สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 116 อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2545) ยังได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนด ความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนด ทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึง ระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ ครอบครัว/ ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใด ต่อไปนี้

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ

3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ

3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ

ในด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้แบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่า สิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา

2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบัน คืออะไร

2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง

2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ

2.3 ร่วมระดมความคิดถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ แก้ไข

ปัญหาที่วางแผนนั้น

2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้

2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน

2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/ หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

อนึ่ง สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545, หน้า 118 อ้างถึงใน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการ คือ

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกัน
ในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ
ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 แก่อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการ
ทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่มี จะช่วยให้
สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหาหรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร
ที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิด
กระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้หลายวิธี ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้
(โกวิทย์ พวงงาม, 2545, หน้า 11)

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมถกปัญหาหรือเนื้อหาสาระของแผนงาน
หรือ โครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้
ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบทั้งทางบวก
และทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหาร
โครงการ เพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วม รับรู้ และร่วม
ในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย

4. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ
อย่างทั่วถึง

5. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร

6. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

7. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น

8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม

9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม

10. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้ (จิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร, 2532, หน้า 362)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการจัดความชัดเจน ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ร่วมสนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ประชาชนมีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงาน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา

จากแนวคิดในการวางแผนและหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด
ดังนี้

แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา

เริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร
3. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาคืออะไร
4. วิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาคืออะไร

แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ

แนวคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่

การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถาม คือ

1. จะทำไปทำไม
2. จะทำอะไร
3. จะทำที่ไหน
4. จะทำเมื่อไร
5. จะทำโดยใคร
6. จะทำเพื่อใคร
7. จะทำอย่างไร
8. จะใช้จ่ายเท่าไร

แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์

เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจาก

1. สัญชาตญาณหรือการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้หรือเรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
3. เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จ (Benchmark)

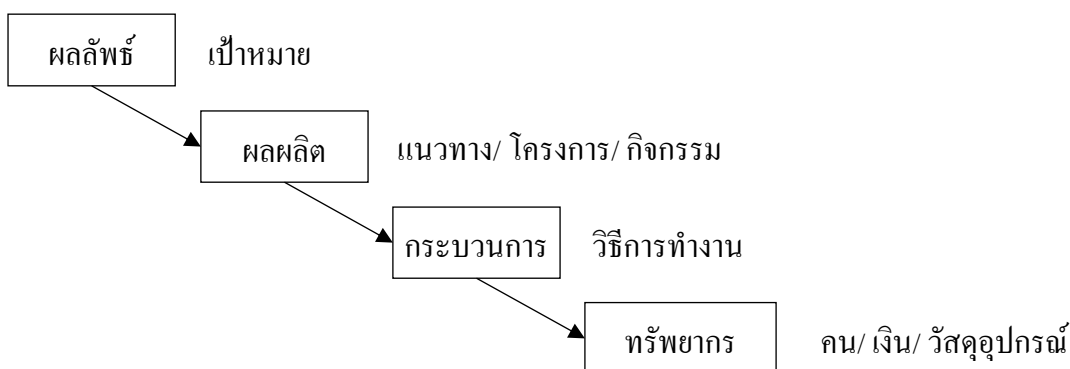
ของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษาองค์ความรู้ งานวิจัยต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจ

ต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลและผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล (Rationalism) กับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น (Incrementalism) แต่ทั้งนี้ ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

โดยสรุป การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้ง แล้วนำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ และมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหาร เพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 2 การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

ประโยชน์ของการวางแผน (Advantages of planning)

ประชุม รอดประเสริฐ (2535, หน้า 104) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์หรือข้อดีของการวางแผนต่อการบริหารงานไว้ ดังนี้

1. สามารถบอกให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหาและโอกาสที่ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้น
2. สามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้น
3. สามารถชี้เฉพาะให้เห็นทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ในอนาคตของหน่วยงาน
4. สามารถช่วยให้แต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยงานปรับเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม

ที่เปลี่ยนแปลงไป

5. สามารถช่วยผู้บริหารให้มีความมั่นใจในอันที่จะนำความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์กรและหน่วยงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2540, หน้า 2) กล่าวถึงคุณประโยชน์ที่ได้จากการวางแผนไว้ ดังนี้

1. ช่วยค้นหา ซึ่งให้ทราบถึงปัญหา หรือช่วยให้เห็นถึงโอกาสต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

2. ช่วยปรับปรุงและยกระดับคุณภาพกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรให้ดีขึ้น
 3. ช่วยให้การปรับทิศทางอนาคตขององค์กร ตลอดจนค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ชัดเจนเสมอ

4. ช่วยให้แต่ละบุคคลหรือองค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม

5. ช่วยเหลือผู้บริหารให้สามารถมั่นใจที่จะนำองค์กรให้อยู่รอด

Simmons (n.d. อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2540, หน้า 3) กล่าวถึงประโยชน์ของการวางแผนไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้บริหารตระหนักถึงความรับผิดชอบได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้การควบคุมสามารถกระทำได้ โดยอาศัยการวัดผลสำเร็จตามแผนงานที่ทำไป
3. แผนงานช่วยในการเป็นเครื่องมือในการสื่อความให้ทุกฝ่ายทราบถึงทิศทางขององค์กร และให้ฝ่ายต่าง ๆ ประสานการทำงานเป็นทีม โดยอาศัยแผนเป็นเครื่องมือ
4. แผนงานที่ได้ดำเนินอยู่สามารถใช้ตรวจสอบความถูกต้องของนโยบายปัจจุบัน โดยสามารถตรวจสอบดูได้จากผลของการปฏิบัติตามแผน เพื่อจะได้มีการปรับแก้ไขนโยบายและเป้าหมายระยะยาวให้ถูกต้อง
5. การวางแผนช่วยขยายขอบเขตการคิดของผู้บริหาร และช่วยให้ผู้บริหารคล่องตัวในการแก้ปัญหาหรือยกระดับผลงานให้ดีขึ้น เพราะสามารถเพิ่มทัศนวิสัยของการคิดให้กว้างและไกล และสามารถคิดคล่องแคล่วปรับตัวให้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผนมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานหรือองค์กร เป็นสิ่งที่บอกให้เห็นถึงทิศทางค่านิยมวัตถุประสงค์ในอนาคตขององค์กร ให้ทุกฝ่ายทราบ มีการประสานงานโดยอาศัยแผนเป็นเครื่องมือ ช่วยปรับปรุงและยกระดับคุณภาพกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรให้ดีขึ้น ช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เปลี่ยนไป ตลอดจนช่วยขยายขอบเขตแนวคิดของผู้บริหาร เพิ่มทัศนวิสัยของการคิดกว้างและไกล เป็นสิ่งที่ชี้ถึงการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบรรลุถึงเป้าหมายจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนที่ดีเป็นประการสำคัญ

ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไว้ แต่ไม่ได้กำหนดหัวระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาว่าเป็นแผนระยะกี่ปี ดังนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถที่จะพิจารณาว่าจะทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของตน สำหรับห้วงระยะเวลาเท่าใด ขึ้นอยู่กับแนวคิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คิดไปข้างหน้า (Forward thinking) ไปในอนาคตยาวนานเพียงใด ประกอบกับข้อมูล ปัญหาที่ต้องการการแก้ไข ทั้งนี้ อาจกำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีระยะเวลาครอบคลุมช่วงละ 5 ปี เพื่อใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบนโยบายก็ได้

ในขั้นตอนนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องพบผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวทางและขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แล้วจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอผ่าน ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติในโครงการดังกล่าว แล้วแจ้ง ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบเพื่อดำเนินการตามห้วงเวลาและขั้นตอนที่กำหนดต่อไป ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมทำร่วมจัดทำ ร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ขอให้กำหนดไว้ใน โครงการดังกล่าวด้วย เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วน ทันสมัย ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้น ในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ โดยข้อมูลควรแสดงแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการให้ความเห็น ซึ่งข้อมูลที่ควรจัดทำ ได้แก่ ข้อมูลประชากร อาชีพและรายได้ สุขภาพ การศึกษา ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ การลงทุนอุตสาหกรรม และข้อมูลงบประมาณ เป็นต้น

2. การรวบรวมปัญหาสำคัญของท้องถิ่น

ข้อมูลปัญหาสำคัญของท้องถิ่นจะช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรรวบรวมปัญหาที่สำคัญไว้ และให้นำแผนชุมชนมาพิจารณา ประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในการวางแผนขององค์กรภาครัฐ เรื่องที่ยาก และสลับซับซ้อน คือ การวิเคราะห์ปัญหาและเลือกปัญหาที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของสาธารณชน และเพื่อความรอบคอบในการพิจารณา ปัญหาสาธารณะ องค์กรสหประชาชาติได้ให้หลักคิดว่าด้วย “การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา” โดยใช้วิธีการ Rating scales ซึ่งมีเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ รวม 5 เกณฑ์ ประกอบด้วย

- 2.1 ขนาดของกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์
- 2.2 ความร้ายแรงและเร่งด่วนของปัญหา
- 2.3 ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 2.4 การยอมรับร่วมกันของชุมชน
- 2.5 ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา/ การดำเนินการ

3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพ

การพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นการประเมินโดยวิเคราะห์ถึงโอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น อันเป็นสถานะแวดล้อมภายในท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นมีสถานภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ โดยใช้เทคนิค SWOT analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength = S) จุดอ่อน (Weak = W) และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity = O) และอุปสรรค (Threat = T) เป็นเครื่องมือ

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา ดังนี้

1. ด้านการบริหาร ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการ การวางแผน การประสานงาน การมอบอำนาจ การกำกับดูแล เป็นต้น
2. ระเบียบ กฎหมาย
3. บุคลากร ได้แก่ อัตรากำลัง คุณภาพ วินัย ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เป็นต้น
4. งบประมาณ รวมทั้งความช่วยเหลือต่าง ๆ
5. ระบบฐานข้อมูล
6. การประสานงาน/ การอำนวยความสะดวก/ ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
7. ทรัพยากร เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำงาน

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงาน มีส่วนดี ความเข้มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริมความสำเร็จซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามีส่วนเสีย ความอ่อนแอ ข้อจำกัด ความไม่พร้อม ซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง

ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

1. ด้านการเมือง รวมถึงระดับความขัดแย้ง และกลุ่มผลประโยชน์
2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจรวมในเขตพื้นที่ (เช่น ผลผลิต รายได้ รายจ่าย

การออม การลงทุน การใช้ที่ดิน แรงงาน) การเกษตรกรรม การพาณิชย์กรรม การคลัง

3. ด้านสังคม
4. นโยบายรัฐบาล/ กฎหมาย
5. เทคโนโลยี

การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกว่ามีสภาพเป็นเช่นไร เหตุการณ์สถานการณ์ของโลก ของประเทศ ของจังหวัด และของอำเภอที่เกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงใดที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นโอกาสอันดีต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threat = T) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือภาวะคุกคาม ก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อจำกัดต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี เช่นเดียวกับการวิเคราะห์โอกาส

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. การค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ต้องเป็นการระดมความเห็นจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างถูกต้องแท้จริง
2. เมื่อมีการระดมความเห็นแล้ว ต้องนำมาจัดหมวดหมู่ของประเด็นต่าง ๆ หากมีข้อขัดแย้งหรือความไม่ชัดเจนในประเด็น ความเห็นใด ต้องบันทึกไว้เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม ต้องไม่ใช้วิธีการตัดสินเพื่อเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในทันทีเพราะจะทำให้มีการเผชิญหน้ากัน
3. เพื่อเป็นการคัดเลือกประเด็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่มีการนำเสนออย่างหลากหลาย จึงต้องให้ที่ประชุมพิจารณาให้นำหนักคะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยอาจมีการให้นำหนักคะแนนเป็น 4 ระดับในแต่ละด้าน มาก ปานกลาง น้อย ไม่มี

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

ด้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
จุดแข็ง	3	2	1	0
จุดอ่อน	-3	-2	-1	0
โอกาส	3	2	1	0
อุปสรรค/ ข้อจำกัด	-3	-2	-1	0

เมื่อมีการจัดลำดับของประเด็นในแต่ละด้านแล้ว จะดึงประเด็นสำคัญมาพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ อาจดึงประเด็นสำคัญมาเพียงด้านละ 7-10 ประเด็น นำประเด็นมาเข้าตารางวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจในการวิเคราะห์ SWOT เชิงยุทธศาสตร์นั้น หน่วยหรือขอบเขตในการวิเคราะห์ ให้พิจารณาจากเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นที่ปรากฏหรือมีอยู่ในเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนประเด็นที่ปรากฏหรือมีอยู่ที่อยู่นอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก

ส่วนการวิเคราะห์ SWOT เชิงโครงการ/ กิจกรรม หน่วยหรือขอบเขตในการวิเคราะห์ จะใช้หน่วยการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งที่เป็นทรัพยากรในการบริหาร และองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น สภาท้องถิ่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถควบคุมกำกับดูแลได้ จะถือว่าเป็นปัจจัยภายใน ส่วนสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถควบคุมกำกับดูแลได้ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะอยู่ภายในหรือภายนอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม ถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก

4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง เป็นถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอนาคต ซึ่งเป็
 “จุดหมาย” ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เพราะเราเชื่อว่า หากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น แล้วจะส่งผลให้เกิดคุณค่าหรือค่านิยมบางประการที่เรายึดถือ เช่น คุณภาพชีวิตของประชาชน การเติบโตทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น วิสัยทัศน์เป็นผลรวมของการสรุปทเรียนจากอดีต พิจารณาปัจจุบัน และมุ่งหวังถึงอนาคตข้างหน้า โดยที่การสรุปทเรียนจากอดีต หมายถึง การพิจารณาว่าในอดีตที่ผ่านมาองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นของเรามีข้อเด่น ข้อด้อยอะไรบ้าง โดยประเมินจากภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการพิจารณาปัจจุบันนั้น คือ การพิจารณาว่าในขณะนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเราเป็นแบบใด คำว่า “แบบใด” ในที่นี้ หมายถึง “บทบาทหน้าที่” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีป และไปไกลถึงระดับโลก ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าคณะจัดทำแผนตระหนักถึงความสัมพันธ์และความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตนอย่างเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่ใด การกำหนดวิสัยทัศน์จึงเป็นการตอบคำถามว่า “ท้องถิ่นต้องการอะไรในอนาคต” วิสัยทัศน์ที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

4.1.1 ไม่ใช่สภาพการณ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมาในอดีตและบรรลุได้แล้วในปัจจุบัน

4.1.2 ไม่อาจบรรลุได้ด้วยการปฏิบัติงานประจำตามปกติธรรมดา

4.1.3 ต้องมีความเป็นไปได้ในการที่จะบรรลุถึงภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพ และข้อจำกัดที่มีอยู่

4.1.4 ทำท่ายุติ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการที่จะบรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่วางไว้

4.1.5 สะท้อนถึงสภาพการณ์หรือโฉมหน้าใหม่ของเมืองหรือท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบด้าน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

4.1.6 วิสัยทัศน์ควรเป็นสิ่งที่เห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่น ประชาคม และผู้มีส่วนได้เสียทั้งปวง

4.1.7 วิสัยทัศน์เป็นเสมือนเข็มทิศที่กำหนดทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่น

4.1.8 เป็นข้อความง่าย ๆ ที่สามารถสื่อให้เห็นทิศทางในอนาคตของท้องถิ่น

4.1.9 ต้องตรวจสอบและวัดผลสำเร็จได้สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร

4.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการควรจะต้องหาข้อมูลทั่วไป และปัญหาสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจากขั้นตอนที่ผ่านมาเสนอที่ประชุม จากนั้นจึงตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันหาคำตอบในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 หลักการหรือความเชื่อที่ท้องถิ่นยึดถือกันมาตั้งแต่อดีต

4.2.2 ขอบข่าย/ แนวทางการดำเนินงานในช่วงปัจจุบันและในอนาคตที่องค์กรจะดำเนินการ

4.2.3 ความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการให้สำเร็จ

รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550) บัญญัติหลักการปกครองท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ และการตรวจสอบของภาคประชาชน ประกอบกับตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17-18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสามปี ตามความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อเป็นทิศทางและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักว่าภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งจะมีโครงการ/ กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์

องค์การบริหารส่วนตำบลใช้แผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16

การมีส่วนร่วมของรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550

ประชาชนทุกวันนี้ ไม่ว่าจะโครงการ ใด ๆ ที่เป็นโครงการของภาครัฐ หรือเอกชนที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ ก่อนการดำเนินการมักจะจัดให้มีรายการประชุมพบปะกับประชาชน เพื่อหารือ ขอคำแนะนำ ให้ข้อมูล และเปิดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ก่อนกันแทบทุกโครงการ ๆ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เสมือนเป็นกติกาที่สำคัญอย่างหนึ่งไปเสียแล้ว ในการกำหนดให้มีความเป็นไปได้ของโครงการนั้น ๆ ประชาชนมีบทบาทเข้ามาในการกำหนดต่าง ๆ รับข้อมูล และให้คำปรึกษาหารือ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามตรวจสอบ ดังนั้น ไม่ว่าจะโครงการใด ๆ ถ้าขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนแล้ว ก็จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแน่นอน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักสากลที่ใช้อยู่ในบรรดาประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตยทั้งหลายนั้น มีสองแนวทาง แนวทางที่หนึ่ง เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยผ่านผู้แทนราษฎร และแนวทางที่สอง

เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการตัดสินใจของรัฐโดยตรง โดยใช้ทั้งสองแนวทางควบคู่กันไป กล่าวคือ นอกจากรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยผ่านผู้แทนราษฎรตามกลไกรัฐสภาแล้ว รัฐบาลยังจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยตรงด้วยและมีข้อสังเกตว่า การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยตรงนี้ รัฐบาลมิได้รับฟังอย่างเดียว แต่ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่รับฟังแก่ประชาชนด้วย และวิธีการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น ก็มีความหลากหลาย หน่วยงานของรัฐที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนสามารถเลือกดำเนินการได้ตามสถานการณ์ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 ได้

กำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการของภาครัฐ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในส่วนที่ 10 หมวดสิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน มาตรา 56 และ 57 และในส่วนที่ 12 หมวดสิทธิชุมชน มาตรา 67 มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ใน ครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผล กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์การวางผังเมือง การกำหนดเขต การใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

ส่วนที่ 12 หมวดสิทธิชุมชน มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชน ในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ

หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมการดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมี การดำเนินการดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

แนวทางการพัฒนาหรือกลยุทธ์ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา มีดังนี้

1. นโยบาย (Policy) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา “พัฒนาคน พัฒนาด้าน การพัฒนาที่ยั่งยืน”
2. วิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา”
3. พันธกิจ (Mission) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
 - 3.1 พัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาทุกระดับให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น
 - 3.2 ส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างชุมชนและสังคม ให้น่าอยู่
 - 3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนสร้างอาชีพของตนเองเพื่อสร้างรายได้ อย่างยั่งยืน
 - 3.3.1 จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
 - 3.3.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาทุกระดับให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น
 - 3.3.3 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างชุมชน และสังคมให้น่าอยู่

3.3.4 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนสร้างอาชีพของตนเอง เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

รายละเอียดโครงการพัฒนาแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2559-2561)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ 3

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. ส่งเสริมให้ชุมชนและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสร้างจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน ให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณและที่มา			ตัวชี้วัด (KPI)	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2,559	2,560	2,561			
1	โครงการเพิ่มศักยภาพ อสม. อบต. นิคมพัฒนา	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับอาสาสมัคร	อาสาสมัครมีประสิทธิภาพในการดูแลและปฏิบัติหน้าที่	700,000		700,000	700,000	ร้อยละของประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	กองสาธารณสุข
2	โครงการสนับสนุนการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานในเขตตำบลนิคมพัฒนา	เพื่อพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานในเขตตำบลนิคมพัฒนา	สนับสนุนและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานและชุมชน	105,000		105,000	105,000	ร้อยละของประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	กองสาธารณสุข

ภาพที่ 3 แผนยุทธศาสตร์ 1

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณและที่มา			ตัวชี้วัด (KPI)	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2,559	2,560	2,561			
1	โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการเรียนรู้เพื่อศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเรียนรู้เพื่อศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จัดทำสวนสมุนไพรท้องถิ่นภายในศูนย์กำจัดขยะ	-		50,000	-	จำนวนผู้ที่เข้ามาเรียนรู้	กองสาธารณสุข
2	โครงการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม	เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม	จัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	-		50,000	-	จำนวนผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม	กองสาธารณสุข

ภาพที่ 4 แผนยุทธศาสตร์ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญาณีย์ กาพภักดี (2557, หน้า 142) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในเขตพื้นที่บ้านไม้รูด จำนวน 185 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) และทำการสุ่มตัวอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นอันดับแรกอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ใน ระดับน้อย และอันสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

ธัญญพล สุคันทรส (2548, หน้า 55) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) และสถานภาพทางสังคม โดยศึกษาถึงกิจกรรมการมี ส่วนร่วมของประชาชนใน 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็น เมืองที่น่าอยู่ ในด้านเศรษฐกิจและด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก และในด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และสถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็น

เมืองนำอยู่แตกต่างกัน ที่นัยสำคัญ .05

นรา ศรีวงษา และจิรวัดน์ เจริญสุข (2557, หน้า 296) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง โดยศึกษาความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 348 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .63 ถึง .89 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยวิธี t-test (Independent samples) และ F-test (One-way ANOVA)

เผด็จ ลือนันต์ (2555, หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จำนวน 371 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One-way ANOVA

พระกิตติชัย ปญญารโ (2557, หน้า 142) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

รัฐ กันภัย (2558, หน้า 39) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ (3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (4) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชะอำ จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การทดสอบที และการทดสอบเอฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วรรณพร เอี่ยมเส็ง (2553, หน้า 55) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา คือมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล และอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิลาวณิชย์ นาไชยดี (2557, หน้า 120) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยครั้งนี้

มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล ตำบลกมลาไสย และหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด คือ คณะกรรมการชุมชนเทศบาลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 ชุมชน คณะกรรมการชุมชนละ 12 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแบบ มีโครงสร้างเพื่อใช้เป็น เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ ตอนที่ 3 คำถาม ปลายเปิด ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทศบาลกมลาไสย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบข้อมูลคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและข้อเสนอโดยความเรียง

สมบัติ ภูสง่า (2556, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา 3 ปี: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา 3 ปี เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน และเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำ แผนพัฒนา 3 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองบอนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 315 คน สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลจากโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหาร ส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียด ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนตามทะเบียนบ้าน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง 7 หมู่บ้าน จำนวน 6,591 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนตามทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยผู้แทนครัวเรือนมีคุณสมบัติเป็นผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลนิคมพัฒนา ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 มีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{6,591}{1+6,591(0.05)^2} \\ n &= 377.11 \end{aligned}$$

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข

โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและการวิเคราะห์ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข ด้านการมีส่วนร่วมกันวางแผนและดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลนิคมพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ดังนี้

มีส่วนร่วม = 1 คะแนน

ไม่มีส่วนร่วม = 0 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเครื่องมือที่มีคุณภาพ จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจได้จากผู้อื่น สร้างไว้ ซึ่งจะช่วยให้ไม่เสียเวลาในการสร้างเครื่องมือใหม่ ถ้าไม่สามารถหาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตรงกับงานวิจัยของตนเองได้ ควรสร้างเครื่องมือใหม่อย่างถูกหลักวิชาและควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ ควรมีลักษณะสำคัญ คือ มีความตรง ความเที่ยง อำนาจจำแนก และความยากเหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การหาค่าความตรง

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจช่วยตรวจทานและเป็นผู้พิจารณาให้ ด้วยวิธีการ IOC จึงนับได้ว่า มีความเที่ยงตรงที่ยอมรับได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. อาจารย์ ดร.กฤษเชต ไกรवास
2. อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์
3. นางชนิษฐา พุ่มเจริญ (หัวหน้าสำนักปลัด อบต.นิคมพัฒนา)

การหาค่าความเที่ยง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เตรียมไว้มาทดสอบก่อน เพื่อความถูกต้อง เหมาะสม และชัดเจนของคำถามทุกข้อ โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่สนใจที่จะศึกษาเพียงบางส่วน โดยการใช้แบบสอบถาม 30 ชุด เมื่อได้ผลแล้ว จึงนำผลนั้นมาตรวจสอบ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและลงมือแก้ไขเพื่อปรับเปลี่ยนให้เนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริงในสนามจริง โดยนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขในเบื้องต้นไปทดลองกับประชาชนในเขตตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ยอมรับได้ต้องไม่น้อยกว่า 0.7 จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษานี้ ผู้วิจัยจะสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสุ่มแบบสัดส่วนจากประชากรวิจัย 7 หมู่บ้าน ตามจำนวนร้อยละของแต่ละหมู่บ้าน โดยสามารถคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	ประชากร (ครัวเรือน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้าน ก.ม.12	324	5	20
หมู่ที่ 2 บ้านนิคม 1	240	4	15
หมู่ที่ 3 บ้านใหม่สามัคคี	1,024	15	62
หมู่ที่ 4 บ้านหนองบอน	2,059	31	125
หมู่ที่ 5 บ้านซากผักกูด	1,443	22	88
หมู่ที่ 6 บ้านคลองตาหัย	1,205	18	73
หมู่ที่ 7 บ้านมาบขมิ้นพัฒนา	296	5	18
รวม	6,591	100	400

2. จากนั้นผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้ Convenience sampling โดยจับฉลากตามหมายเลขทะเบียนบ้านจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้จากแบบสอบถามเมื่อนำแบบสอบถามกลับคืนมาจากประชาชนในเขตตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่คืนมาจากประชาชนในเขตตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำถามที่ได้รับ
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจได้คะแนนแล้ว วิเคราะห์ตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลสามปี (พ.ศ. 2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลสามปี (พ.ศ. 2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ออกเป็น 3 ระดับ ดังนั้น แต่ละระดับจะมีคะแนนอัตราภาคชั้น (Class interval) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{1-0}{3} \\ &= 0.33 \end{aligned}$$

เกณฑ์วัดระดับตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย มีขัณมีเลขคณิต มีเกณฑ์การจัดระดับเป็น 3 ระดับ ดังนี้

0.67-1.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

0.34-0.66 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

0.00-0.33 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยใช้สถิติพรรณนาประกอบด้วย

1. ค่าความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ใช้สถิติอนุมาน ใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยและอาชีพ ผู้วิจัยสุ่มแบบสัดส่วนจากผู้แทนครัวเรือนตามทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยผู้แทนครัวเรือนมีคุณสมบัติ เป็นผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลนิคมพัฒนาไม่น้อยกว่า 1 ปี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 7 หมู่บ้าน ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	249	62.25
หญิง	151	37.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.25 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 37.75

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ 20-30 ปี	101	12.25
อายุ 31-40 ปี	97	24.25
อายุ 41-50 ปี	112	28.00
อายุ 51-60 ปี	79	19.75
อายุ 61 ขึ้นไป	11	2.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.25 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.25 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.75 และอายุ 61 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.15 เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	46	11.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	88	22.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	99	24.75
ปริญญาตรี	110	27.50
สูงกว่าปริญญาตรี	28	7.00
อื่น ๆ	29	7.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 24.75 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 22.00 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.50 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 7.25 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.00 เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ราชการ	28	7.00
พนักงานบริษัท	181	45.25
ค้าขาย	62	15.50
รับจ้าง	43	10.75
นักเรียน/ นักศึกษา	5	1.25
เกษตรกร	65	16.25
อื่น ๆ	16	4.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 16.25 อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 15.50 อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 10.75 อาชีพราชการ คิดเป็นร้อยละ 7.00 อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.25 และอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.00 เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000	119	29.75
10,000-20,000	178	44.50
20,001-30000	47	11.75
30,001-50,000	44	11.00
50,001-100,000	6	1.50
มากกว่า 100,000	6	1.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระดับ 10,000-20,000 คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมา คือ ระดับน้อยกว่า 10,000 คิดเป็นร้อยละ 29.75 ระดับ 20,001-30,000 คิดเป็นร้อยละ 11.75 ระดับ 30,001-50,000 คิดเป็นร้อยละ 11.00 ระดับ 50,001-100,000 คิดเป็นร้อยละ 1.50 และระดับมากกว่า 100,000 คิดเป็นร้อยละ 1.50 เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.62	0.23	ปานกลาง	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	0.55	0.17	ปานกลาง	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	0.49	0.18	ปานกลาง	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	0.42	0.20	ปานกลาง	4
ภาพรวม	0.52	0.10	ปานกลาง	

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.52$,
SD = 0.10) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนองค์การบริหาร
ส่วนตำบลนิคมพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นอันดับแรก
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.62$, SD = 0.23) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 0.55$, SD = 0.17) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.49$,
SD = 0.18) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.42$,
SD = 0.20)

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมประชาคม การจัดทำแผนของท้องถิ่น	263 (65.80)	137 (34.3)	0.66	0.48	ปานกลาง	1
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และข้อร้องเรียนต่าง ๆ ต่อ อบต.	237 (59.3)	163 (40.80)	0.59	0.79	ปานกลาง	5
3. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเรียงลำดับ ความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็น เร่งด่วนและความต้องการของชุมชน	250 (62.50)	150 (37.50)	0.63	0.48	ปานกลาง	2

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง แก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา	238 (59.50)	162 (40.5)	0.60	0.48	ปานกลาง	4
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/ โครงการของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา	248 (62.0)	152 (38.0)	0.62	0.49	ปานกลาง	3
ภาพรวม			0.62	0.55	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.62$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนอันดับแรก คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.66$, $SD = 0.48$) รองลงมา คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.62$, $SD = 0.49$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 0.60$, $SD = 0.49$) และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและข้อร้องเรียนต่าง ๆ ต่อ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.59$, $SD = 0.79$)

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
6. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น อนุรักษ์ การไม่ทิ้งขยะลงในบริเวณแหล่งน้ำของพื้นที่ ในเขต อบต.	231 (57.80)	169 (42.30)	0.58	0.49	ปานกลาง	2
7. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ให้การสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็น	243 (60.80)	157 (39.30)	0.61	0.49	ปานกลาง	1
8. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เช่น ปลูกฝังวินัยจราจรให้กับเด็กและเยาวชน	229 (57.30)	171 (42.80)	0.57	0.50	ปานกลาง	3
9. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการอุปโภค บริโภค เช่น การพัฒนา แหล่งน้ำ สาธารณูปโภค เพิ่มมูลค่าสินค้า ทางการเกษตร	224 (56.00)	176 (44.00)	0.56	0.50	ปานกลาง	4
10. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านเศรษฐกิจ เช่น ประสานงาน และสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อสร้าง และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใหม่	215 (53.80)	185 (46.30)	0.54	0.50	ปานกลาง	5
11. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยว เช่น มีการทำความสะอาด ภายในพื้นที่วัดประจำตำบลทุก ๆ สัปดาห์	210 (52.50)	190 (47.50)	0.53	0.50	ปานกลาง	7
12. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จัดให้มี การบำรุงรักษาถนน สะพาน ได้มาตรฐาน	214 (53.50)	186 (46.50)	0.54	0.50	ปานกลาง	6

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
13. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ส่งเสริมให้ อบต. มีศูนย์กลางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ประจำตำบล	206	194	0.52	0.50	ปานกลาง	8
	(51.50)	(48.50)				
ภาพรวม			0.56	0.50	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.56$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อันดับแรก คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นระดับน้อยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.61$, $SD = 0.49$) รองลงมา คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น อนุรักษ์ต้นไม้ทิ้งขยะลงในบริเวณแหล่งน้ำของพื้นที่ในเขต อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.58$, $SD = 0.49$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เช่น ปลูกฝังวินัยจราจรให้กับเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.57$, $SD = 0.50$) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการอุปโภค บริโภค เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำ สาธารณูปโภค เพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.56$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เช่น ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.54$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จัดให้มีการบำรุงรักษาถนน สะพานได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.54$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เช่น มีการทำความสะอาดภายในพื้นที่วัดประจำตำบลทุก ๆ ตำบล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.53$, $SD = 0.50$) และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม

มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ส่งเสริมให้ อบต. มีศูนย์กลางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตประจำตำบล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.52, SD = 0.50$)

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
14. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของ อบต. เช่น ท่านมีเงินออมจากการจัดตั้งธนาคารขยะของหมู่บ้าน	168 (42.00)	232 (58.00)	0.42	0.49	ปานกลาง	7
15. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ อบต. เช่น ท่านและบุตรหลานได้มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ	225 (56.30)	175 (43.80)	0.56	0.50	ปานกลาง	1
16. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของ อบต. เช่น ท่านได้รับการบริการการตรวจสุขภาพจาก อสม. เช่น การตรวจความดัน เป็นต้น	188 (47.00)	212 (53.00)	0.47	0.50	ปานกลาง	3
17. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการอุปโภค บริโภค ของ อบต. เช่น ท่านมีน้ำที่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคและบริโภค	174 (43.50)	226 (56.50)	0.44	0.50	ปานกลาง	5
18. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ของ อบต. เช่น ท่านมีรายได้เสริมจากการส่งเสริมอาชีพของ อบต.	193 (48.30)	207 (51.80)	0.48	0.50	ปานกลาง	4
19. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ของ อบต. เช่น ท่านได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	221 (55.30)	179 (44.80)	0.55	0.50	ปานกลาง	2

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
20. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของ อบต. เช่น ถนนสามารถใช้การได้ดี/ สามารถเข้าถึง การใช้ไฟฟ้า	216 (54.10)	183 (45.90)	0.54	0.50	ปานกลาง	3
21. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรม ด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีของ อบต. เช่น ท่านได้รับ ข้อมูลจากป้ายประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บ ภาษี	173 (43.30)	227 (56.80)	0.43	0.50	ปานกลาง	6
ภาพรวม			0.49	0.50	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.49$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อันดับแรก คือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ อบต. เช่น ท่านและบุตรหลานได้มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.56$, $SD = 0.50$) รองลงมา คือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ของ อบต. เช่น ผู้ตอบแบบสอบถามได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.55$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของ อบต. เช่น ถนนสามารถใช้การได้ดี/ สามารถเข้าถึงการใช้ไฟฟ้า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.54$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ของ อบต. เช่น ท่านมีรายได้เสริมจากการส่งเสริมอาชีพของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.48$, $SD = 0.50$) ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการอุปโภค บริโภค ของ อบต. เช่น ท่านมีน้ำที่เพียงพอต่อการใช้อุปโภค และบริโภค มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.44$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรม

ด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีของ อบต. เช่น ท่านได้รับข้อมูลจาก
 ป้ายประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บภาษีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.43$, $SD = 0.50$) อันดับสุดท้าย คือ
 ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของ
 อบต. เช่น ท่านมีเงินออมจากการจัดตั้งธนาคารขยะของหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.42$, $SD = 0.49$)

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม
 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
22. ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.	162 (40.50)	238 (59.50)	0.41	0.49	ปานกลาง	4
23. ท่านได้ติดตามการรายงานผลการดำเนิน กิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ ฯลฯ	147 (36.80)	253 (63.30)	0.37	0.48	ปานกลาง	5
24. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินโครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต.	188 (47.00)	212 (53.00)	0.47	0.50	ปานกลาง	1
25. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.	140 (35.18)	258 (64.82)	0.35	0.48	ปานกลาง	6
26. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น/ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต.	178 (44.72)	220 (55.28)	0.45	0.50	ปานกลาง	3
27. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงนโยบาย แผนงาน กิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต.	182 (46.19)	212 (53.81)	0.46	0.50	ปานกลาง	2
ภาพรวม			0.42	0.49	ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.42$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อันดับแรก คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามเพื่อประเมิน โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.47$, $SD = 0.50$) รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงนโยบาย แผนงานกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.46$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น/ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.45$, $SD = 0.50$) ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.41$, $SD = 0.49$) ผู้ตอบแบบสอบถามได้ติดตามการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็ปไซร์ ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.37$, $SD = 0.48$) และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.35$, $SD = 0.48$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 วิเคราะห์เปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t.	Sig.
ชาย	245	0.52	0.11	1.397	.236
หญิง	148	0.51	0.10		

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
เพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหาร
ส่วนตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
สามปี แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	0.045	.011	1.069	.372
ภายในกลุ่ม	388	4.042	.010		
รวม	392	4.087			

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
อายุของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหาร
ส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับ
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม
ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	.164	.033	3.242	.007
ภายในกลุ่ม	387	3.92	.010		
รวม	392	4.087			

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และได้วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ต่อ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมระดับการศึกษาของประชาชน

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	อื่น ๆ
ประถมศึกษา	.50		-.053*	-.009	-.024	.014	-.004
มัธยมต้น	.55			0.44*	.029*	.067*	.49*
มัธยมปลาย	.50				-.015	.023	.005
ปริญญาตรี	.52					.038	.021
สูงกว่าปริญญาตรี	.48						-.018
อื่น ๆ	.50						

จากตารางที่ 17 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Mean difference test) พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกับประชาชนที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น โดยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นประถมศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วม มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษามัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับมัธยมต้น มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ ประชาชนที่มี การศึกษามัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี โดยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษามัธยมต้นมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมต้น มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา สามปี แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	.164	.033	3.242	.007
ภายในกลุ่ม	387	3.92	.010		
รวม	392	4.087			

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง อาชีพของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ค่า $F = 3.242$ และค่า $Sig. = .007$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ต่อได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมอาชีพ ของประชาชน

อาชีพ	\bar{X}	รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ค้าขาย- ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	อื่น ๆ
รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	.55		.041*	.012	.040	.066	.018	.088*
พนักงานบริษัท	.51			-.029	-.001	.025	-.023	.047
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	.54				.028	.054	.006	.076*
รับจ้าง	.43					.026	-.022	.048
นักเรียน/นักศึกษา	.48						-.048	.022
เกษตรกร	.53							.070*
อื่น ๆ	.46							

จากตารางที่ 19 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Mean difference test) พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มี

อาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	.091	.018	1.767	.119
ภายในกลุ่ม	387	3.995	.010		
รวม	392	4.087			

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ค่า $F = 1.767$ และค่า $Sig. = .119$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันและได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ต่อ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา ภาพรวมระดับรายได้

ระดับรายได้	\bar{X}	น้อยกว่า 10,000	10,000- 20,000	20,001- 30,000	30,001- 50,000	50,0001- 100,000	มากกว่า 100,000
น้อยกว่า 10,000	.51		-.006	-.028	-.010	.096*	.010
10,000-20,000	.52			-.022	-.004	.102*	.016
20,001-30,000	.54				.018	.124*	.038
30,001-50,000	.52					.107*	.020
50,0001-100,000	.41						.086
มากกว่า 100,000	.50						

จากตารางที่ 21 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Mean difference test) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกันกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกันกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกันกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่แตกต่างกันกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชน ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่กลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากการคำนวณโดยสูตรของ Yamane (1973) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปผลวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปีขึ้นไป การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้อยู่ในระดับ 10,000-20,000 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับแรกในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ระดับปานกลาง

และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับน้อย การทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2. จำแนกตามอายุ ผลการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3. จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และระดับมัธยมต้น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากระดับการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

4. จำแนกตามอาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่มีอาชีพต่างกันการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจาก

พนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาชีพรับราชการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาชีพค้าขายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

5. จำแนกตามรายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่มีระดับรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,0001-100,000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมการประชุมประชาคม อบต. รวมทั้งขาดโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการวางแผน จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดความร่วมมือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์จากส่วนรวม จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนไม่ได้ติดตามการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาความต้องการของส่วนรวม จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/ เดือน มีดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิง มีความสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คอยสนับสนุน คอยติดตามผล นั้นยังเปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งเพศชาย-เพศหญิง สามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เสนอปัญหา อุปสรรค การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระกิตติชัย ปญญาโร (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานเมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันในด้านการวางแผน และด้านการติดตามผล ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านการดำเนินการไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนไม่ว่าจะมีอายุมากหรือน้อยก็ต้องการให้ชุมชนของตนเองมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรา ศรีวงษา และจิรวัดน์ เจริญสุข (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการ สมรส ระยะเวลาการอยู่อาศัย และการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมนิคมพัฒนา จังหวัดระยองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีระดับการศึกษาไม่เหมือนกัน ย่อมมีความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของการดำเนินการทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณีย์ กาฬภักดี (2537) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐาน ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างจากระดับ ประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับอนุปริญญา/ ปวส. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างจากระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างจากระดับต่ำกว่าประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างจากระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และระดับอนุปริญญา/ ปวส. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างจากระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมนิคมพัฒนา จังหวัดระยองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

ประชาชนที่มีอาชีพที่ดีและมั่นคงจะให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพไม่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ บุญธรรมเจริญ ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่หนองไทร จังหวัดสระแก้ว ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่หนองไทร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้ทั้งน้อยและมาก ยังให้ความสำคัญในการจัดทำแผนเหมือนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจจา โพแดน (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการทบทวนพิจารณา และตั้งข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงขอเสนอให้มีนโยบายในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมของ อบต. หรือการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมประชาคม

2. จากการศึกษา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงขอเสนอให้ส่งเสริมประชาชนทุกระดับการศึกษาได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา เพราะจะมีมุมมองและทัศนคติที่แตกต่าง โดยการประชาคมคัดเลือกตัวแทนชุมชนที่มีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับ

การจัดทำแผนชุมชนให้มากขึ้น

3. จากการศึกษา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมมีระดับปานกลาง ดังนั้น ขอเสนอให้ อบต. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงผลงานและประโยชน์จากผลที่ได้ลงทุนไป ปลุกจิตสำนึกในเรื่องของผลประโยชน์ของส่วนรวม

4. จากการศึกษา พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบล จะชี้แจงการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบในหลาย ๆ ทาง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของ อบต. เช่น ข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้าง งานต่าง ๆ ของ อบต.

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้แผนพัฒนาตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเน้นที่ตัวของประชาชนทุกระดับการศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ควรศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ในด้านอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อสารสนเทศ

บรรณานุกรม

- กัญญาณีย์ กาฬกคดี. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิจจา โปแดน. (2557). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โกวิท พวงงาม. (2545). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. ม.ป.ท.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภการพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ บุญธรรมเจริญ. (2551). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่หนองไทร จังหวัดสระแก้ว*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชิต นิลพานิช และกุลชน ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐจิรา นาคศิริ. (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญพล สุคันทรส. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรา ศรีวงษา และจิววัฒน์ เจริญสุข. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 4(2), 296-313.

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*.
กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- แนวคิดการมีส่วนร่วม*. (2555). เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/482092>
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2535). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: เนติกุล.
- ปราณี रामสูต และจรัส ต้วงสุวรรณ. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ:
สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- เผด็จ ลือนันต์. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล
ตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระกิตติชัย ปัญญาโร. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ
พอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหญ่ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม,
คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัฐ กัญภัย. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
ของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*. *Veridian E-Journal, Silpakorn
University*, 8(1), 465-482.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
หน้า 23-24.
- วรรณพร เอี่ยมเส็ง. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การ
บริหารส่วนตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิลาวัณย์ นาไชยดี. (2557). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *รายงานการวิจัยการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ ภูสง่า. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สานิตย์ บุญชู. (2527). *การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2546). *คู่มือการดำเนินงานสำหรับผู้สนับสนุน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- สุญาพร สือตระกูล. (2554). *แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลสองแพรก จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chapin, F. S. (1997). *Handbook of research design and social measurement* (3rd ed.). New York: Longman.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concepts and measures for project design, implementation and evaluation*. New York: Cornell University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introduction analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่ต้องการพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม
2. แบบสอบถามนี้ มี 3 ตอน
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับ ไม่มีการเผยแพร่เป็นรายบุคคล แต่จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอโดยภาพรวม ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายใด ๆ แก่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.นิคมพัฒนาต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
จึงขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
จรัมจิตร อ่อนละมุล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ.....ปี (เศษตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ปัดขึ้นเป็น 1 ปี ต่ำกว่า 6 เดือน ปัดทิ้ง)

3. การศึกษา

() ป. 6

() ม. 3 หรือเทียบเท่า

() ม. 6/ ปวช./ ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพหลัก

() รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() พนักงานบริษัท

() ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว

() รับจ้าง

() นักเรียน/ นักศึกษา

() เกษตรกร

() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท/ เดือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อคำถาม	การมีส่วนร่วม	
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
ด้านการวางแผน		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมประชาคมการจัดทำแผนของท้องถิ่น		
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและข้อร้องเรียนต่าง ๆ ต่อ อบต.		
3. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน		
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา		
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/ โครงการของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา		
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ		
6. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น รมรงค์การไม่ทิ้งขยะลงในบริเวณแหล่งน้ำของพื้นที่ในเขต อบต.		
7. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็น		
8. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เช่น ปลูกฝังวินัยจราจรให้กับเด็กและเยาวชน		
9. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการอุปโภค บริโภค เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำ สาธารณูปโภค เพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร		

ข้อคำถาม	การมีส่วนร่วม	
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
10. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เช่น ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อสร้าง และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
11. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เช่น มีการทำความสะอาดภายในพื้นที่วัดประจำตำบลทุก ๆ สัปดาห์		
12. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จัดให้มีการบำรุงรักษาถนน สะพาน ได้มาตรฐาน		
13. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ส่งเสริมให้ อบต. มีศูนย์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตประจำตำบล		
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		
14. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของ อบต. เช่น ท่านมีเงินออมจากการจัดตั้ง ธนาคารขยะของหมู่บ้าน		
15. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ อบต. เช่น ท่านและบุตรหลานได้มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย อย่างเพียงพอ		
16. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของ อบต. เช่น ท่านได้รับการบริการการตรวจสุขภาพจาก อสม. เช่น การตรวจ ความดัน เป็นต้น		
17. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการอุปโภค บริโภค ของ อบต. เช่น ท่านมีน้ำที่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคและบริโภค		
18. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ของ อบต. เช่น ท่านมีรายได้เสริมจากการส่งเสริมอาชีพของ อบต.		
19. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของ อบต. เช่น ท่านได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่		

ข้อคำถาม	การมีส่วนร่วม	
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
20. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐานของ อบต. เช่น ถนนสามารถใช้การได้ดี/ สามารถเข้าถึงการใช้ไฟฟ้า		
21. ท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านการเมือง การบริหาร ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีของ อบต. เช่น ท่านได้รับข้อมูลจากป้ายประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บภาษี		
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล		
22. ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.		
23. ท่านได้ติดตามการรายงานผลการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ ฯลฯ		
24. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม เพื่อประเมินโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต.		
25. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.		
26. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของ อบต.		
27. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงนโยบาย แผนงาน กิจกรรม หรือโครงการพัฒนาชุมชนของ อบต.		

**ตอนที่ 3 ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา
มีปัญหาและข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง**

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนในแต่ละด้าน

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

.....

2. ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

.....
